

Äganderätt, frihet och brukad skog för hållbar utveckling

En principdeklaration från Sveriges skogsägare

Sveriges skogsägare erbjuder jobb, tillväxt, klimatnytta och hållbara resurser för framtiden. Våra skogar är en fantastisk tillgång för landets ekonomi, sysselsättning och en levande landsbygd, samtidigt som vi värnar miljön, ekosystemen och andra värden. Vi brukar skogen för utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Vår skötsel av skogen och allt man kan göra av den ger skogen en nyckelroll i omställningen till en biobaserad samhällsekonomi, och för att minska mänsklighetens klimatpåverkan. Forskning och innovationer ger nya klimatsmarta produkter och lösningar för allas vår vardag – fossil råvara byts mot förnybar. I skogen växer framtiden.

Det skapar framtidstro och stora möjligheter för Sveriges skogsägare, för skogsnäringen och för samhället. Men - äganderätten till skogen och drivkrafterna att bruka skogen utmanas allt mer. Restriktioner och detaljregler har kommit att hindra och försvåra ett aktivt skogsbruk. Det sker samtidigt som Sverige och världen istället behöver ställa om till ett samhälle baserat på förnybara råvaror. Därför lyfter vi nu fram följande grundläggande principer som tillsammans avgör om Sveriges skogsägare ska kunna leverera sitt erbjudande.

1. En stark äganderätt ger ett starkt samhälle

En stark och trygg äganderätt är en förutsättning för demokratin, rättsstaten och en fungerande marknadsekonomi. Ett starkt och spritt enskilt ägande ger ett starkt samhälle och beslutsföra och ansvarstagande människor.

2. Frihet under ansvar ger ett hållbart skogsbruk

Frihet under ansvar bygger på tilltron till skogsägarnas vilja och förmåga att fatta ansvarsfulla beslut, till gagn för såväl det egna skogsägandet som för samhället. Det ger ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

3. Brukad skog ger en hållbar utveckling

Brukad skog ger förnybar råvara, mångfald, jobb och en levande landsbygd. Skogen har en nyckelroll i att klara klimatomställningen och behöver brukas mer. Det ger en hållbar utveckling.

1. Stärk äganderätten för ett starkt samhälle

Med en stark äganderätt tillvaratas skogsägarnas drivkrafter och skogen kan på ett ansvarsfullt sätt brukas för framtiden. Vårt välfärdssamhälle bygger på en stark äganderätt – tryggt och spritt enskilt ägande är en av de viktigaste faktorerna för ett lands välstånd och grunden för all näringsverksamhet. En trygg ägande- och brukanderätt är nödvändig för att skogsägare ska våga göra de investeringar som inte bara är till nytta för skogsägaren, utan för hela samhällsekonomin, klimatet och miljön. Värna skogsägarnas drivkrafter, så tar vi hand om skogen.

Problemet

Under de senaste årtiondena har flera politiska förändringar gjorts för att stärka äganderätten. Detta har dock inte fått genomslag i myndigheternas tillämpning. Sveriges skogsägare ser att utvecklingen har gått åt det motsatta hållet och den enskildes rättsställning har försvagats. Bristerna i myndigheteters agerande ökar och det blir allt tydligare att styrningen av myndigheterna inte räcker till.

Exemplen där enskilda nekas ersättning och tvingas gå till domstol växer. Vi ser en ökad skillnad mellan politikens intentioner och den praktiska tillämpningen. Detta leder till att den enskilda skogsägarens förtroende för staten, myndigheterna och rättssäkerheten undergrävs. Sammantaget är detta ett problem inte bara för Sveriges 330 000 skogsägare, utan för samhällets utveckling i stort då skogens bidrag till klimat, miljö och ekonomi hämmas.

Sveriges skogsägare vill se:

- En stärkt äganderätt
- Ökad medvetenhet om äganderätten och egendomsskyddets betydelse
- En tydligare styrning av myndigheterna och en rättstillämpning som värnar ägande- och brukanderätt
- Lagändringar som säkerställer rättssäkerheten, egendomsskyddet och demokratiskt fattade beslut

2. Säkerställ principen om frihet under ansvar för ett hållbart skogsbruk

Den svenska skogspolitiken bygger på principen om frihet under ansvar. Denna princip har tjänat Sverige väl. Enskilda skogsägare tar ansvarsfulla beslut till gagn för både det egna ägandet och samhället i stort. Skogspolitiken bygger på en tilltro till den enskilda skogsägarens vilja och förmåga att ta ansvar. Skogspolitiken anger ramarna och mjuka styrmedel, som information och rådgivning, är de viktigaste verktygen för att gå i den riktning som skogspolitiken stakar ut. Denna tillit och frihet ger engagerade skogsägare – en förutsättning för en framgångsrik skogspolitik.

Problemet

Myndigheterna har i en rad viktiga beslut satt en ny kurs – en kurs som inte är förenlig med skogspolitikens grundinriktning med frihet under ansvar. Skogspolitiken bärs av ett delat ansvar mellan staten och skogsägarna. Det kräver samverkan, dialog och förtroende. Istället går myndigheterna mot mer detaljreglering och allt längre bort från samverkan med sin viktigaste målgrupp – skogsägarna.

Skogspolitiken innebär att ett ambitiöst miljömål ska förenas med ökad produktion av skogsråvara och en konkurrenskraftig svensk skogsnäring. Här ser Sveriges skogsägare att myndigheterna inte tar ansvar för att genomföra miljöfrågorna under principen frihet under ansvar. Samtidigt saknas kraft att

främja en ökad skogsproduktion. Det är ett problem då en ökad produktion i skogen och ökad användning av skogens produkter är en förutsättning för att nå ett hållbart, fossilfritt samhälle.

Sveriges skogsägare vill se:

- Frihet under ansvar
- En kursändring som styr tillbaka tillämpningen till skogspolitikens grundprinciper
- Ett miljöarbete som bygger på frivillighet och tillit till skogsägarnas kunskap och engagemang
- Mer fokus på att främja ökad skogsproduktion
- Ett nationellt skogsprogram som med hjälp av skogen påskyndar omställningen till ett hållbart samhälle och en växande bioekonomi

3. Bruka skogen mer för en hållbar utveckling

Världens länder har enats kring ambitiösa mål om klimat och hållbar utveckling. Med Parisavtalet kom ett nytt klimatavtal för att stoppa den globala uppvärmningen, på plats. Och med 17 globala hållbarhetsmål sätts riktningen och agendan för en hållbar utveckling till 2030.

För att nå dessa mål behöver Sverige och världen ställa om från en fossildriven ekonomi till en värld baserad på förnybara råvaror. Skogen är en nyckel i den omställningen – brukad skog tar upp koldioxid och trädet kan användas till att ersätta allt från olja och bomull till plast och betong. Sveriges växande skogar tar upp drygt 80 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. För att klara utmaningarna behöver vi använda skogen mer. Skogsägarna har en avgörande roll i att långsiktigt sköta och bruka skogen.

Problemet

Nutidens ödesfrågor om klimatförändringen och hållbar utveckling har inte fått genomslag. Den svenska miljöpolitiken har utformats för att vara en stabil grund för samhällets utveckling med en beredskap för att möta nya utmaningar. Dagens miljöpolitik har dock kommit att låsas fast i gårdagens utmaningar. När den utformades var biologisk mångfald den stora ödesfrågan i skogen. Sedan dess har stora framsteg gjorts på området och utvecklingen går åt rätt håll. Familjeskogsbruket tar ett långt större ansvar för den biologiska mångfalden än vad lagen kräver och stora arealer har avsatts på frivillig väg, till ytan mer än vad staten avsatt som naturreservat och liknande.

Nu behöver miljöarbetet ställas om för att möta de nya globala samhällsutmaningarna. Miljöpolitiken behöver sätta de globala åtagandena om klimat och hållbar utveckling i centrum. En mer tidsenlig syn på miljöarbetet och det övergripande målet om ett hållbart samhälle behöver också avspeglas i miljölagstiftningen.

Sveriges skogsägare vill se:

- Att skogen brukas mer
- En utveckling av miljöpolitiken för att möta de globala utmaningarna kring klimat och hållbar utveckling
- Tydligare avvägningar inom miljöpolitiken och mot andra övergripande samhällsmål
- Ökad insikt om att brukande av skog är positivt och värdefullt, inte en risk som bör förhindras och hållas tillbaka